

БРОШУРА СЪС СПОДЕДЕЛЕНИ ПРАКТИКИ

ДОБРИ ПРАКТИКИ В БОРБАТА СРЕЩУ
ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ
ОТ ЕВРОПА И САЩ

The logo for 'improve' features the word in a lowercase, sans-serif font. The letters 'i', 'm', 'p', and 'o' are white, while 'r', 'o', 'v', and 'e' are light blue. The 'i' and 'o' have vertical lines extending from their stems. The 'm' and 'p' have horizontal lines extending from their stems. The 'r' and 'o' have vertical lines extending from their stems. The 'v' and 'e' have horizontal lines extending from their stems. The logo is positioned in the bottom left corner of the page.

improve
emprove

БРОШУРА СЪС СПОДЕДЕЛЕНИ ПРАКТИКИ

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Този проект (2016-1-IE01-KA204-016906) е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Цялото съдържание на настоящия документ отразява само възгледите на автора и Комисията не носи отговорност за съдържащата се в него информация.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	5
I Добри практики в създаването на мрежа	6
MARAC – Конференция по междусекторна оценка на риска (Австрия).	6
Мрежа от неправителствени организации (Румъния)	7
II Практически инструменти за професионалисти:	8
Мини съд / Трибунал (Австрия)	8
Модел за подкрепа на преживели домашно и насиле, основано на пола (България)	9
III Обучение за професионалисти.	10
Обучение : Добри практики в защитата на жени и деца, преживели домашно насиле (Ирландия)	10
Програма за обучение на социални работници по въпросите на домашното насиле (САЩ)	11
IV Подкрепящи услуги за преживели домашно насиле:	12
Последваща грижа (Швейцария)	12
„АЗ СЪМ ТРЕНЬОР“- (България)	13
Проект „Причина за смъртта: Жена“ (Швеция)	14
Центрове за овластяване (Швеция)	15
Проект ‘EMPOWER’ (Литва)	16
Проект за икономическо правосъдие (САЩ)	17
Методът „Управление на случаи“ при домашно насиле в рамките на институционален координационен механизъм.	18
Национална гореща линия 1522 (Италия).	19

План – програма за млади жени, жертва на насилие, основано на пола в Андалусия (Испания)	19
Модел на „оранжевата къща“ (Холандия)	22
V Практически инструменти за преживелите домашно насилие	23
Апликация Fem:Help (Австрия)	23
VI Мерки за защита от домашно насилие:	24
Проект „Връзки без насилие“ (Швейцария).	24
Наръчник за обучение „Как да очакваме уважение“ (Англия)	25
Обезопасяване на работното място на преживелите домашно насилие (Великобритания)	26
Общностна доброволческа мрежа за откриване и подкрепа на преживели насилие, основано на пола към Университета на Севиля (Испания)	27
Проект PAVD (Португалия)	28
VII Кампании за повишаване на осведомеността:	29
Национална обществена кампания „2in2u‘ (Ирландия)	29
Фото проект „СУПЕРГЕРОИНИ“ (Литва)	30
Феминистка общност (Италия)	31
„Активната гражданска позиция е супер – организирай хората в квартала срещу домашното насилие“ (Германия)	31
Знай правата си – Обществена информационна кампания (Холандия)	32
VIII Мерки за работа с насилниците:	34
Програма електронно наблюдение на насилниците (Португалия).	34

Увод

За проекта:

EMPROVE си поставя за цел оказване на подкрепа и овластяване на преживелите домашно насилие (ДН), чрез:

- ПОДКРЕПА: подобряване нивото на консултантските услуги и предлаганото на жертвите на домашно насилие обучение чрез повишаване на капацитета и възможностите на консултантите
- ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ на домашното насилие чрез поредица от събития за ключови заинтересовани страни, активен персонал, медицински персонал, които трябва да могат да разпознават първите сигнали на злоупотреба или насилие, дори и когато потенциалната жертва не говори открито за това
- МЕХАНИЗЪМ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА МРЕЖА на всички заинтересовани страни в борбата срещу домашното насилие
- ИЗРАБОТВАНЕ НА ПОЛИТИКИ на регионално, национално и международно ниво в посока предотвратяване и интервенция срещу домашното насилие

EMPROVE насочва усилията си към следните целеви групи:

- Консултанти, ментори, социални работници, които работят с преживели домашно насилие
- Доброволци с подкрепящи активности, екипи на НПО, социални работници в болници, полиция, държавни служители;

За брошурата:

Проучването на добри практики бе проведено от всички партньори. Проучването изследва и идентифицира най-добрите практики в борбата срещу домашното насилие в Европа и Съединените щати.

В проучването са разгледани някои от най-добрите примери:

В проучването са разгледани някои от най-добрите примери: Инструменти за обучения/ консултации, програми, мерки за преживелите домашно насилие, модели/подходи, използвани за консултиране на преживели домашно насилие; програми за социални работници, които работят с преживели ДН, национални програми, съществуващи практики за създаване на мрежа.

Търсени са най-добрите практики:

Проучването е осъществено в следните страни :	
Австрия	Швейцария
България	Швеция
Германия	Холандия
Ирландия	Англия
Литва	САЩ
Romania	Италия
Испания	Португалия

ДОБРИ ПРАКТИКИ В СЪЗДАВАНЕТО НА МРЕЖА

MARAC – Конференция по междусекторна оценка на риска (Австрия)

Организация:	Център за интервенции Виена
Година на изпълнение и продължителност:	Декември, 2010 г.
Допълнителна информация:	http://www.interventionsstelle-wien.at/marac-leitfaden

MARAC е абривиатура на конференция за Интердисциплинарна оценка на риска. Моделът е насочен най-вече към жени, преживели с насилие.

Методът е разработен през 2003 година от представители на полицията и отдел за защита на жените в Кардиф / Уелс във Великобритания

Целта на MARAC е установяването на регулярни отношения между отделните институции, които се занимават с предизвикателството за предотвратяване на ДН. Създаването на мрежа от институции и редовното сътрудничество и взаимодействие между тях би подпомогнало защитата на потенциалните жертви.

На първо място, по време на месечни срещи се обмена актуална информация, последвана от разработка на инструменти и планове за действие с цел защита на жертвите и/или преживелите ДН.

Всяка една от заинтересованите институции излъчва по един представител ангажиран в MARAC, което е и в основата на добрите връзки в мрежата. Това е необходима част от сътрудничеството.

В допълнение, в Център за въздействие - Виена е разработен наръчник за развитие на институционална мрежа за борба и предотвратяване на ДН, подкрепя на жертвите и преживелите насилие.

„Partnerschaften gegen Gewalt“/„Партньорства срещу насилието“

<http://www.interventionsstelle-wien.at/marac-leitfaden>

MARAC не е само една от най-добрите практики в Австрия, но за Европа въобще.

Ползи от MARAC:

- Основното преимущество на тази система е силната връзка и обмяната на информация между институции, които работят с потенциални жертви на домашно насилие. Редовният обмен на информация подобрява мерките за оценка на риска, както и възможностите за реакция в

определени случаи. Освен това е и метод, който оказва подкрепа на много клиенти, след като те вече са получили първоначални насоки.

- На личностно ниво, ако клиента проявява все повече вяра в институциите това би могло да бъде и в резултат на постоянно представителство.

Критерии за успех/Съвети за успешно изпълнение:

- Ангажираност на всички участващи институции
- Управителен комитет, който планира и ръководи работния процес;
- Фиксирани MARAC членове
- Защита на личните данни на клиентите;
- Ако в екипа на MARAC има много представители възниква необходимостта от външна модерация;
- Управленският екип на институциите трябва да бъдат в ролята на представители, докато не бъдат упълномощени за взимането на важни решения.

Това показва важността на създаването на връзки вътре в мрежата по отношение на откриването и превенцията на жените преживели насилие и допринася за добрата оценка и управление на риска, и оказва необходимата подкрепа на жените по отношение на завръщането им към нормалния ритъм на живот.

Мрежа от неправителствени организации (Румъния)	
Организация	Мрежа от 20 НПО-та, които работят в сферата на равнопоставеност на половете, предотвратяване и борба с домашното насилие.
Година на въвеждане и продължителност	2015
Допълнителна информация:	http://violentimpotrivafemeilor.ro/

Основни цели пред мрежата:

- Да популяризира осведомеността срещу домашното насилие чрез различни дейности като: кампании за превенция, информация за законодателството в областта, информация за бюро за помощ, кризисна намеса, защита срещу експлоатация, сексуално насилие, физическо и психическо насилие над жени, повишаване на самочувствието.

Използвани методи:

При тази добра практика 20 НПО, работещи със специфични целеви групи и използващи различни методики обединяват своите усилия около идеята за равенството на половете с фокус върху домашното насилие. Докато напр. някоя от организациите проучва и изучава феномена, друга събира статистически данни, трета насочва усилия към предприемане на мерки за идентифициране на повече жертви или преживели домашно насилие, друга организация пък разработва материали за социалните работници, медицински екипи, полицаи и т.н. В мрежата се придобива колективно знание и се разработва работна методика.

Нашият избор е върху три наръчника, които са в употреба от организациите в Мрежата:

- 1. Домашно насилие : интервенция координирана от мултидисциплинарен екип: наръчник за професионалисти (Domestic violence: intervention coordinated by a**

multidisciplinary team: manual for professionals), това е инструмент, който е насочен към всички категории от професионалисти, които имат отговорност в сферата на домашното насилие – социални работници, психолози, медицински екипи в звената за спешна помощ, съдебни практики, адвокати, служители в пробационни звена и жандармерията, полицаи. Изработката на инструмента се координира от Габриела Дима и Йоланда Фелисиа Белдиану. Наръчникът може да се ползва при обучение на студенти, както и тези, които се обучават в съответните области, но може и успешно да намери приложение при работа с жени, преживели насилие и насилниците.

2. “Практически наръчник за преживели домашно насилие (“A practical guide for victims of domestic violence”)

Наръчникът е насочен както към преживелите насилие, така и към тези, които вярват, че за тях съществува риск от домашно насилие, за тези които търсят помощ и подкрепа, но и за тези, които искат да научат повече за достъпните услуги. Професионалистите, които работят с преживелите домашно насилие могат да намерят ценна информация, която да използват в своята работа.

3. Насоки за жертвите на сексуално насилие (Guidance for victims of sexual violence)

Наръчникът „Нарушаване мълчанието по отношение на сексуалното насилие“ и разработен от създадената по проекта мрежа и има за цел да послужи на хора преминали през сексуално насилие както и на тези, които искат да научат полезна информация и да обезпечат своята реакция в случай на сексуално насилие. В допълнение, се дава информация за услугите, които се предоставят от специализирани неправителствени организации, за правата на жертвата.

ПРАКТИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛИСТИ:

Мини съд / Трибунал (Австрия)	
Организация	Кризисен център Styria
Година на въвеждане и продължителност	Прототип е бил изработен в Кризисния център Styria през 2002.
Допълнителна информация:	http://www.gewaltschutzzentrum-steiermark.at/

Мини съд/трибунал е поддържаща услуга към процеса на консултация на преживелите домашно насилие, когато се стигне до съдебна зала.

„Мини съд/ трибунал“ е онлайн симулация на съдебна зала. Съдържа 32 иконки, които изобразяват различните роли и помагат на жените и техните деца като преживели домашно насилие да се подготвят за ситуацията в съдебната зала. Този инструмент е друг вариант на методики използвани в терапевтичните и коучинг активности. Преживелите насилие могат да си представят съдебния процес и могат да участват в симулиране на различни ситуации. Методът е лесен за разбиране и засегнатите лица (възрастни, младежи, деца) могат да разберат и да практикуват в среда най-близка до съдебната зала. Тази симулация дава възможност за запознаване със ситуацията на „противоречиво изслушване“.

Ползи на мини съд/трибунал:

- Дава много ясно обяснение на процедурата в съдебната зала;
- Улеснява консултантския екип/професионалистите в обяснението на преживелите домашно насилие за ролите и задачите на хората, ангажирани в процеса;
- Практикуването на процедурата може да успокои страховете на преживелите домашно насилие преди влизането на съдебна зала и да им даде повече самоосъзнатост при противопоставянето на насилника, да им даде по-голяма увереност при справяне със ситуацията, посредством симулиране на взаимодействие със съдии и адвокати.
- Могат да бъдат разяснени случаи на несигурност, да се симулират отворени въпроси по време на подготовката или участието в играта.

Също така, „Мини съд/ трибунал“ в подходяща мярка за повишаване квалификацията на екипа, който е част от подготовката и консултативния процес преди влизането в съдебна зала.

Модел за подкрепа на преживели домашно и насилие, основано на пола (България)

Организация	Фондация „Партньори“, България, Център за изследване на демокрацията, Академия за Човешки права, Норвегия
Година на изпълнение и продължителност	2016
Повече информация на:	http://partnersbg.org/ver2/wpcontent/uploads/2016/09/VSM_EN_web.pdf

Основните цели на Наръчника са практичните съвети за жертвите и насоки за професионалистите, които работят в сферата на домашното и насилието, основано на пола.

Наръчникът представлява изчерпателно изследване на темата и дава добра база за професионалистите, които тепърва се запознават с темата и имат нужда от подкрепа.

Събраната информация е добър подход за въведение в темата – чрез представяне на голямата картина, да се разгледат последните проучвания и да се въведе съответния подход за подкрепа. Екипът на EMPROVE смята, че този метод би бил ценен за специалистите, които са започнали от скоро да се занимават с подкрепа на жени, преживели домашно насилие. Специално, Глава 8 “Тенденции в търсенето на помощ и подкрепа от жените, преживели насилие”, би била много ценна за консултантите, тъй като дава конкретни насоки при подкрепата на преживелите насилие.

ОБУЧЕНИЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛИСТИ

Обучение : Добри практики в защитата на жени и деца, преживели домашно насилие (Ирландия)

Организация	Women’s Aid (Irish Office)
Допълнителна информация може да бъде намерена на :	https://www.womensaid.ie/about/training.html https://www.facebook.com/womensaid.ie

„Добри практики в защита на жени и деца, преживели домашно насилие”

Обучение „Добри практики в защита на жени и деца, преживели домашно насилие”

‘Women’s Aid е център за обучение на квалификация на професионалисти и организации, които работят с жени и деца, преживели домашно насилие. Обучителните им програми са резултат от над 40 годишен опит и пряка работа с жени, оказване на подкрепа, както и от приложението на международни добри практики.

Връзката между насилието над дете и домашното насилие е много ясно обяснена, тъй като домашното насилие е най-честата причина за насилието над дете.

Участниците ще получат и по- детайлно разбиране и информация по следните теми:

- Динамика на домашното насилие;
- Форми на насилие, използвани от насилниците на жени и деца;

- Кратко – и дългосрочно въздействие върху жените и децата, които живеят в насилие;
- Бариери в достъпа до подкрепа и защита;
- Ефективен ангажимент, който поставя приоритет върху безопасността на жените и децата;
- Подкрепа за родителя, който не е насилник в съответствие с Наръчник за първа помощ за децата;
- Рисковете, свързани с ангажиране с насилника и съобразяване с ключовите практики;
- Референции в полза на жени и деца, преживели домашно насилие.

Ползи от обучението „Добри практики в защита на жени и деца, преживели домашно насилие“:

- Обучението се спира на ключови принципи, законодателството и уменията на професионалистите; осигурява реалистични ресурси, които да се използват при работа с тези, които са преживели домашно насилие.
- Преживелите насилие се посрещат от професионалисти, които са информирани, имат необходимите умения и са наясно с най-добрите подходи за индивидуална подкрепа на жените.

Програма за обучение на социални работници по въпросите на домашното насилие (САЩ)	
Организация	Simmons College - School of Social Work, Boston
Година на въвеждане и продължителност:	2010 - until now
Допълнителна информация може да бъде намерена на:	http://www2.simmons.edu/ssw/domestic-violence-training/index.php

Програмата за обучение на социални работници по въпросите на домашното насилие

е насочена основно към създаване на умения за работа със семейства и индивидуални срещи с хора, преживели домашно или насилие от интимния партньор.

Между юни 2000 и юни 2002 г. Асоциацията на социалните работници срещу домашното и сексуалното насилие в Масачузетс разработи уеб базирана обучителна програма. Първоначално обучението стартира в Simmons College School и в последствие бе разпространено сред социалните работници в Масачузетс. Програмата представлява самостоятелна обучителна програма за социални работници на различни нива. През 2010 г. бе извършена подмяна с по-нова версия.

Основно Програмата за домашно насилие

е предназначена за социални работници, които се срещат със семейства и хора преживели домашно насилие и насилие от интимния партньор. Предвид разпространението на домашното насилие и сериозните рискове за физическото и емоционалното здраве, като следствие от него, всички социални работници трябва да имат най-малко базисно обучение по темата.

Обучението е организирано в кратки курсове, които завършват с тест. След приключването на теста, участника може посредством натискането на бутон "view attempt" да провери дали неговият отговор съвпада с верния. Програмата е със свободен достъп.

ПОДКРЕПЯЩИ УСЛУГИ ЗА ПРЕЖИВЕЛИ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Последваща грижа (Швейцария)	
Организация	Frauenhaus Zürcher Oberland (shelter Zürcher Oberland)
Допълнителна информация на:	http://www.frauenhaus-zuercher-oberland.ch/ueber-uns/jahresberichte-frauenhaus-beratungsstelle/

Последващата грижа за преживелите домашно насилие

е услуга по оказване на подкрепа, когато стане ясно, че преживялата насилие има нужда от допълнителна грижа след напускане на защитеното жилище.

Тази необходимост може да възникне, напр. когато жилищната или пък правната ситуация около извършителя не е много ясна може да се появи необходимост от по-интензивна психологическа или дори медицинска помощ.

В някои от случаите може да се наблюдава ситуация, в която жените „не са готови“ и затова е необходимо да бъдат подкрепяни от екипа на защитеното жилище. Друг аспект може да бъде необходимостта от реинтеграция в общността, фасилитиране на семейни консултации.

Целта на услугата е овластяване на преживелите домашно насилие – осигуряване на стабилност в ежедневието им живот и оказване на подкрепа при организиране на техния независим живот.

Два са вариантите на последваща грижа:

1. Амбулаторна последваща грижа – състои се в осигуряване на подкрепа при посещения в дома на преживялата насилие.
2. Постоянна последваща грижа Steady – много от клиентите / преживелите насилие имат нужда от повече време за възстановяване и се нуждаят от спешна подкрепа по това време. В този случай защитеното жилище осигурява настаняване на жените и техните деца за най-малко още 6 месеца. През това време те получат професионална консултантска помощ и подкрепа, за да намерят своя път към „нормалния“ живот. Подкрепа е необходима най-вече, когато жената има финансови и/или здравословни проблеми, или е претрупана с ежедневни задачи покрай децата си, и се възстановява от насилствени ситуации. Много често жертвите на негативни и насилствени връзки с партньорите или съпрузите се връщат при тях, тъй като не знаят как да се справят самостоятелно.

Последващата грижа се стреми да осигури устойчива подкрепа на жените за овластяването и окуражаването им да живеят самостоятелно. В този случай връзката с подкрепящия екип е важна.

Опитът показва, че жени които са получили подкрепа и последваща грижа са проактивни, действат по-независими в контакта си с публичните институции, са по-стабилни и успешни при заживяване в ситуация свободна от насилие.

„АЗ СЪМ ТРЕНЬОР“ - добра практика за овластяване на жени, преживели домашно насилие (България)	
Организация	Звено „Майка и Бебе“, Комплекс за социални услуги за деца и семейства, структура към Столична община
Година на изпълнение и продължителност	“АЗ СЪМ ТРЕНЬОР – ДОБРА ПРАКТИКА ЗА ОВЛАСТЯВАНЕ НА ЖЕНИ, ПРЕТЪРПЕЛИ ДОМАШНО НАСИЛИЕ „ I AM A TRAINER”- ДОБРА ПРАКТИКА ЗА ОВЛАСТЯВАНЕ НА ЖЕРТВИ

Основните цели на модела „АЗ СЪМ ТРЕНЬОР“ са:

- подкрепа за майките с деца и бременните жени чрез обучение за постигане на независимост, чрез създаване на групи по интереси, в които всеки участник може да влезне и в ролята на учител. Очакванията са, че чрез този метод клиентите ще станат по – проактивни, по – уверени и по-самоуважаващи се;
- подкрепа в разбиране влиянието на социалните стереотипи върху тяхната личност, поведението и очакванията им;
- задълбочаване на познанията и развиване на умения във важни жизнени сфери, което да им помогне да предпазват себе си от опасни ситуации, от превръщането им в жертви на трудова експлоатация, сексуално, физическо, емоционално и психологическо насилие над тях;

Главните актьори са клиентите (преживели домашно насилие), които влизат в ролите и на треньори/учители и на обучаеми. Екипът трябва да се състои от 2-3 специалисти (психолози, социални работници и учители), които да подкрепят и оказват съдействие на участниците в подготовката им за обучители, да се включват в групите като обучаеми, да дават обратна връзка от позицията на обучаеми и т.н.

Тази добра практика използва методите присъщи за работа с групи по споделени интереси, в които участниците поемат ролята на обучители. Основният подход при подготовката и работата на самите групи е ОВЛАСТЯВАНЕТО.

Постижения / Въздействие / Ползи:

- Клиентите – тези, които обучават и тези, които са били обучавани напредват положително в усвояването на умения за справяне с действителността и в комуникацията си един с друг.
- Клиентите имат възможност да изразят себе си в защитена среда, в която са личности с умения и качества, с които не се различават от другите, които са извън тази среда. Те са подкрепяни при развитие на тези свои качества, но най-вече са окуражавани да си повярват на себе си и в своите способности. Те имат нужда да повярват, че имат много качества и са способни

да предприемат промени в собствения си живот, както и да бъдат добри слушатели и да уважават различията.

- Всеки един от клиентите понастоящем се грижи самостоятелно за детето/децата си. Специално тази промяна се дължи на факта, че проекта създава атмосфера на взаимно уважение, подкрепа и възможности за самоизява.

Както тази добра практика ясно илюстрира, Овластяването е процес на даване на власт за независими действия, като същевременно клиентката е подпомогната в процеса на осъзнаване на силните ѝ страни. Това работи най-добре при ангажиране с практични задачи. Това, което прави тази практика ценна, е не само положителното влияние на овластяването на клиентката, която става обучител, но и въздействието върху всички останали преживели домашно насилие, които влизат в ролята на „получатели“ на споделено знание. Клиентката става не само обучител/треньор, но и овластен ролеви модел.

Проект „ Причина за смъртта: Жена“ (Швеция)	
Организация	Unison - Асоциация в Швеция, която обединява над 130 женски организации в защита на жени от насилие, основано на пола
Година на въвеждане и продължителност	2010 – 2012
Допълнителна информация намери на :	http://www.causeofdeathwoman.com/

Основни цели на проект „Причина за смъртта: Жена“

- Да информира, да вдъхновява и овластява жени, наскоро или по-отдавна преживели насилие.
- Да осигурява допълнителни материали които могат да се използват, както за самопомощ, така и от треньори/обучители, които работят с жертви на домашно насилие.

Проектът сам по себе си включва материали за практическа работа. Той предлага специални упражнения за овластяване, които могат да се изпълняват групово. Тези упражнения трябва да бъдат под формата на дискусии. Това, което ги обединява е концепцията за овластяване на жени, както и преодоляване на стереотипите, които са свързани с домашното насилие.

Постижения / Въздействие/ Ползи:

- Проектът има силно въздействие, постигнато в резултат на изпълнението му в 10 страни и събирането на истории на жени, преживели домашно насилие, както и истории на хора, загубили близки – жертви на същото това насилие.
- От една страна проектът е изследователски доклад и като такъв предоставя много полезна информация, но в същото време е практически ориентиран, като предоставя материали, които да бъдат използвани при работа с преживелите насилие

Позитивното въздействие, което проекта има върху целевата група се свързва със събирането на повече информация по чувствителен и не много познат социален проблем. Освен това дава възможност за запознаване с техники и упражнения, които не са били въведени в много страни до този момент. Проектът е един от първите, които проучват в такава дълбочина темата и следователно предоставя на треньорите нови знания и възможност за надграждане на уменията

Проектът предоставя задълбочено познание за разглежданото явление в Европа и работата по проблема в различни страни – какви практики се ползват и какво е въздействието им върху преживелите насилие; предлага практични техники, изследователски анализ и идеи от реалния живот – историите на преживелите този тип насилие. Проектът много лесно може да бъде въведен в други страни, тъй като е широкоспектърен, описателен, ясен и лесен за употреба от страна на треньори / обучители и консултанти.

Организация	
Организация	Асоциация на Центрове закрила за овластяване на млади жени в Швеция (The Swedish Association of Women's Shelters and Young Women's Empowerment Centres (SKR))
Допълнителна информация намерена на:	http://www.causeofdeathwoman.com/

SKR е национална асоциация на закрила за жени (kvinnojour), центрове за овластяване на млади жени (tjejjour) и на други организации, които работят по въпросите за превенция и предотвратяване на насилие, основано на пола.

Центровете за овластяване

работят в посока на подсигуряване на подкрепа на жените, не само по време на кризата, след напускане на насилника, но и осигуряване на помощ и създаване на възможности, когато жените са вече много по-спокойни и са готови да продължат живота си. SKR обединява в себе си над 90 членски организации и видовете овластяване, които могат да се предложат са многобройни. Повечето от центровете разполагат с постоянен екип, но не малка част от работата се върши от доброволци. Услугите, които тези центрове предоставят са разнообразни – някои от тях са специализирани в първия контакт с жената, преживяла насилие, други предлагат горещи телефонни линии, които се поддържат изцяло от жени. Други от центровете за овластяване се занимават с разпространение на информация за явлението сред училища и други национални институции. Освен овладяване на първоначална криза, чрез подкрепа на преживелите насилие при контактите им с полиция, социални служби, семейни съдилища и правораздавателната система, голяма част от тях предлагат консултации, съвет, настаняване в защитени пространства и в най-общия случай задоволяване на нуждите на жертвите. Центровете провеждат и ателиета на теми като равнопоставеност, секс и самочувствие.

Някои от центровете предлагат и възможност за пълна промяна: след настаняването на жената, която е помолила за помощ тя се отвежда в специално помещение в центъра, където за нея се грижат фризьор, маникюрист и гримьор. Това „упражнение“ символично се приема като „новото начало“ в живота ѝ.

Постижения/Въздействие/ Ползи:

- Центровете за овластяване се борят да бъдат гласът на младите жени и се стремят не само да предоставят директна подкрепа, но и за влияят на общественото мнение по въпроси, които се отнасят до ежедневието на момичетата и младите жени.

Разпространението на Центрове за овластяване в цяла Швеция дават надежда, че тази практика

може да бъде реализирана и в други европейски страни. Практиката показва, че дългосрочни проекти като този, могат да се случват и благодарение на усилията на доброволци. Тази практика също подчертава и централната роля на овластяването и как то може да помогне под различни форми.

Проект 'EMPOWER' (Литва)	
Организация	Фонд за социална иновация, Литва, имплементира проекта EMPOWER съвместно с партньори от Обединеното кралство, Исландия и Гърция. Проектът е финансиран по програмата Еразъм +.
Година на въвеждане и продължителност	2015-2018
Допълнителна информация намерена на :	https://empowerwomen.eu/about/

EMPOWER

се стреми да задоволи нарастващата нужда от предоставяне на висококвалифицирана помощ и обучение на уязвими от изключване от трудовия пазар жени.

Жени в риск : жени, преживели домашно насилие, жени – жертви на трафик, бездомни жени, жени - мигрантки.

Цели на проект EMPOWER:

- Да подпомогне социалните работници, които работят с уязвими групи жени, посредством обучения по меки умения, чрез който да създадат умения в жените, увеличаващи тяхната конкурентоспособност на трудовия и предприемачески пазар.
- Да подпомогнат уязвимите жени в процеса по придобиване на повече увереност, убеждение и устойчивост, че ще успеят да се справят икономически.

Online обучение

Нов, мощен инструмент е създаден в подкрепа на обучаемите в онлайн пространството с фокус върху взаимодействието и сътрудничеството. Онлайн обучителната платформа EMPOWER се състои от две секции:

- Секция EMPOWER ЗА ДРУГИТЕ – с материали в подкрепа на социалните работници
- Секция EMPOWER ЗА МЕН – с материали за работа от страна на уязвимите жени.

Обучителния курс е наличен на английски, латвийски, исландски и гръцки език. Платформата е лесна за употреба и всеки участник има възможност да проследи прогреса при използването на материалите и ресурсите. Чрез тази нова система, обучаемите имат лесен достъп до своите курсове, както и линкове към много други ресурси и налични инструменти като форуми, съобщения и събития.

Въздействие / Ползи:

По време на тези курсове, участниците:

- Развиват своите собствени умения и увереност като доброволци/социални работници, които работят в подкрепа на жените за придобиване на ценни меки умения;
- Развиват умения за подкрепа на жените при намиране на работа или стартиране на собствен бизнес

- Споделят знания и обменят опит с другите социални работници в подкрепяща груповата атмосфера чрез обучение, базирано на силните им страни и групово коучинг програма. Социалните работници могат да работят с жените, които според тях са готови да развият своите трудови умения чрез обучителния модул „EMPOWER за мен“.

Проект за икономическо правосъдие (САЩ)	
Организация	Kentucky Coalition Against Domestic Violence (KCADV)
Година на въвеждане и продължителност	2004 - понастоящем
Допълнителна информация на :	https://kcadv.org/our-work/economic-empowerment-program

Проект за икономическо правосъдие (ПИП)

се стреми да насърчава икономическата независимост и само достатъчност сред преживелите насилие от интимния партньор

Проект ПИП предоставя на преживелите насилие от интимния партньор три основни програми, които да подкрепят тяхната способност за постигане на икономическа стабилност. Проектът предлага на жените възможност за участие в две програми за целево спестяване – Classic IDA (финансирана от щата) и Car IDA (с частно финансиране). И двете програми позволяват на преживелите насилие да спестяват за активи като надграждащо образование, първи дом, разходи за самостоятелен малък бизнес, транспортни разходи. Проектът също позволява, в рамките на тези две програми и получаването на Микро кредит. Жените работят със специално обучен адвокат при създаването на своите финансови планове и в последствие при реализирането на икономическата си самостоятелност.

Жените биват наемани в една от програмите по проекта от специално обучени Ръководители на случай. Ако се съгласят да участват, жените получават персонализирани услуги от ръководителите на случаи в посока придобиване на икономически умения. Тази връзка е от изключително значение за успеха на този проект. Ръководителя на случай, наречен ИН (икономическа независимост) адвокат се среща с жените и те заедно работят по различни казуси, запознава ги с различни инструменти и стратегии, които са в пряка връзка с постигането на финансово благополучие, като например създаване на бюджет. Тези адвокати работят с жените, които са включени в някои от трите компонента на проекта - Classic IDA, Car IDA или микрокредитирането.

Общият разход на програмата е около \$800,000 годишно. Тази сума покрива отпускането на Микро кредити, кандидатстването към други фондове, годишното обслужване на програмата, изготвянето на кредитни доклади и издръжка на екипа на асоциацията. Около 15 човека годишно се обучават, в рамките на двудневни ателиета

Постижения / Въздействие

- Очакваме, че след участие в IDA програмата, жените ще бъдат по-малко зависими от обществена подкрепа, ще имат повече познания за финансовото планиране, използването на банковата система и основните финансови продукти. Най-вероятно ще бъде и по-малък риска от това да станат жертви на кредитодатели. В допълнение на това жените ще имат и сметка за спешни плащания.

- От началото на програмата 265 жени са си отворили сметки, 120 са станали новодомци за първи път, 114 са само финансирани продължаващото си образование, 30 са си купили коли, 7 са стартирали кредитна линия, 18 са увеличили кредитната си линия с 50 пункта и нагоре, при 11 увеличението е с 100 пункта и нагоре, 82 жени са взели Микро кредити и 31 са създали или разширили свой собствен малък бизнес.

Методът „Управление на случаи“ при домашно насилие в рамките на институционален координационен механизъм

Организация:	General Directorate of Social Assistance and Child Protection (DGASPC) Ialomita county
Година на въвеждане и продължителност	От 2011 досега
Допълнителна информация на :	http://dpcialomita.ro

Основните цели на Метода на Управление на случаи са:

1. Идентифициране, докладване, първоначална оценка и отчитане на случаите на домашно насилие;
2. Подробна оценка, многостранно описание на случая, както от позицията на жертвите, семейството им, така и от предполагаемия насилник/ извършител;
3. Планиране на необходимите специализирани услуги и подкрепа и други интервенции, които е необходимо да бъдат извършени за реабилитиране на жертвите и техните семейства, както и такива услуги за предполагаемия насилник / извършител;
4. Предоставяне на услуги и интервенционни действия: подпомагане на жертвите на домашно насилие и техните семейства при използването на необходимите услуги, а където е необходимо и стартиране на съдебни производства;
5. Наблюдение и редовна преоценка на прогреса, взетите решения и специализираните интервенции
6. Заключителна и финална фаза на ползваните услуги и специализирани интервенции, последващо наблюдение и затваряне на случая

Мултидисциплинарният и мултиинституционален екип има възможност да въздейства както на оценката, така и в предоставянето на специализирани услуги. Няма стандартно изискване по отношение на профила на екипа, в зависимост от целите – оценката или въздействието – но задължителните категории специалисти са няколко

1. Социален работник, който обикновено е и ръководителя на случай (ако има необходимата квалификация съгласно закона);
2. Психолог (служител в отделение / специализирана агенция за социална и защита на детето);
3. Доктор, в повечето случаи педиатър или с друга специалност като акушер – гинеколог, психиатър и т.н;
4. Полицай, в зависимост от случая, по който се работи
5. Един или повече полицейски служители от следните структури: криминално разследване, обществен ред (служители в полицейски управления), анализатори, превенция и разследване на организирана престъпност, както и полицейски служител, който е член на агенцията за социална и защита на детето.
6. Адвокат (обикновено адвокати, които работят с агенцията за социална и защита на детето);

7. Освен членовете на екипа, могат да бъдат включени и други специалисти: учители, криминалисти, терапевти, пробационни служители, адвокати, представители на църквата.

Въз основа на подробен доклад, ръководителя на случай изготвя план за рехабилитация и/или социална интеграция на жертвите на домашно насилие. Планът се изработва с участието на останалите членове на екипа. Услугите предписани в този план за насочени както към жертвите на домашно насилие, така и към техните семейства и към предполагаемия извършител/насилник

Постижения:

За тези от жертвите, които са имали възможност да бъдат настанени в спешен център от резидентен тип този модел е довел до надежда и утеха.

Национална гореща линия 1522 (Италия)	
Организация:	Violence against women and girls -Social services > Hotline/ Helpline
Година на въвеждане и продължителност	2006
Допълнителна информация	http://evaw-global-database.unwomen.org/en/countries/europe/italy/2006/national-hotline-service-1522

През 2006 г. Департаментът за равни възможности, стартира национална гореща линия 1522, за да могат жертвите на насилие да бъдат насочвани към подслони и антикризисни центрове. Услугата е налична 24 часа 7 дни в седмицата и обаждането може да бъде анонимно. Всички оператори са жени и разговора може да бъде проведен на много различни езици, между които: френски, английски, арабски, за да могат всички жени да се чувстват комфортно когато споделят своите истории. Операторите минават специализирано обучение и са подкрепяни от психолог, за да могат да се справят със стреса, с който се срещат по време на работата с жертвите. Услугата не се ограничава само до определен вид насилие, и създава възможност за предоставяне на различни услуги на жертвите, в зависимост от техните нужди, както и от типа насилие, което са преживели (домашно насилие, сексуално насилие, сексуално насилие, преследване, психически тормоз и т.н.)

Съгласно закон № 11/23 февруари 2009, допълнителни 1 000 000 евро са отпуснати на горещата линия, за да може екип с необходимата квалификация да осигурява психологическа и правна помощ, както и да се осигурява при необходимост директен контакт с полицията при спешност (Алинея 12 и 13).

Успешна е комбинацията между различни актьори и професионалисти, които работят в името на една идея. Това е добър пример за онлайн услуга, която е насочена към жертвите и е създадена на базата на проучване и прилагане на практически модели.

План – програма за млади жени, жертва на насилие, основано на пола в Андалусия (Испания)	
Организация	Женски Институт Андалусия
Година на въвеждане и продължителност	Стартира през 2013
Допълнителна информация :	www.juntadeandalucia.es/iam

Цел на Програмата:

да насърчи пълното възстановяване на младите жени, преживели насилие, основано на пола. В ролята на насилника най-често е настоящия или бившия партньор. В рамките на тази услуга се отделя персонализирано внимание на преживелите насилие и техните семейства и близки роднини, за да се подsigури дългосрочна подкрепа и да се гарантира тяхното психично и емоционалното благополучие. Екипът от професионалисти (експерти по равноправието и насилието, основано на пола, както и експерти по интервенция и кариерно консултиране) разработва план заедно с непълнолетните жертви и техните семейства.

Обхват:

- Специфичен модел на действие специално разработен за млади момичета
- Кариерно консултиране за семействата на жертвите;
- Неформална мрежа за подкрепа

Целеви групи:

- Момичета (тийнейджърки) на възраст между 14 и 18 години, които са жертви на насилие, основано на пола.
- Родители или наставници на тийнейджърки, преживели насилие, основано на пола.

Програмата предвижда дни за обучение на специалисти от сектора на здравеопазването и образованието, както и на социални работници с цел ранно откриване на насилието сред младите хора (хиляди души през 2016 г.). Включването на обучение в програмата има силно въздействие в дългосрочен аспект.

Въздействие/Ползи:

В План – програмата за млади жени, жертви на насилие, основано на пола в Андалусия (Испания) през миналата година се включиха 125 тийнейджърки, сравнимо с 129 предходната година. Тази услуга постоянно увеличава клиентите си след началото през 2013 година, което показва важността на силното въздействие на програмата.

“ГОЛЯМАТА Координация” (част от Интервенционен център срещу домашното насилие, Берлин), Германия	
Организация	BIG e. V. – Център срещу домашно насилие Берлин (Berliner Interventionszentrale bei häuslicher Gewalt)
Година на въвеждане и продължителност	Финансиран като пилотен проект до 2011. Счита се за добра практика в Германия
Допълнителна информация:	http://www.big-berlin.info/

BIG е създаден през 1995 г. с цел да подsigури обществени условия за предотвратяване появата на насилие, както и да участва активно в създаване на по-успешни механизми за подкрепа и помощ за жените и техните деца по същото време.

Цел:

Разработване и поддържане на подходящи стратегии за превенция и интервенция, както и мерки срещу домашното насилие в Берлин

За постигането на целта, координационният център BIG се фокусира върху 5 ключови области за действие :

- Подкрепа за услугите, предоставени на жени, преживели домашно насилие
- Деца и младежи
- Защитни механизми за жени – емигранти
- Право
- Работа с насилниците

За всяка една от тези области са разработени специални мерки за широк кръг подкрепящи услуги за жените и техните деца. Центъра се ангажира с дейности по популяризирането и повишаване на вниманието върху борбата с домашното насилие, както и разглеждането на темата като табу. Освен това, разработва и обучения за професионалисти, които се занимават с въпросите, свързани с домашното насилие.

Постижения / Въздействие:

Благодарение на ефективната и безпроблемната координация, системата за подкрепа е била чувствително усъвършенствана. BIG анализира интервенционните процедури, за да открие слабите места и пропуските в схемата за подкрепа. В допълнение, центъра търси начин да задълбочи разговора и сътрудничеството между страните, които са включени в процесите по интервенция при работа със случаи на домашно насилие (напр. полиция, младежки агенции, правосъдна система, проекти за работа с жени).

Ползи:

- **Ефективно и безпроблемно сътрудничество между различните заинтересовани лица:** BIG съдейства за предоставяне на услуги за жени, преживели домашно насилие и различните институции, за да се ускорят процесите по интервенция и подкрепа. Организацията чувствително подпомага поддържането на качествен на диалог, идентифицирането на структурни липси и разработването на нови мерки
- **Ефективен отговор на нуждите на жените:** разработването на концепции подпомага усъвършенстването на интервенциите, като се вземат предвид нуждите на жените.
- **Защита на децата** сътрудничеството между училищата, институциите, съдилищата и полицията е организирано по безконфликтен начин в посока намиране на решения в най-добър интерес на децата.
- **Защитни механизми за емигрантки:** BIG се стреми да разрешава структурни проблеми чрез улесняване на сътрудничеството между доставчиците на услуги, обществени институции и жертвите, които в повечето случаи са с комплексна културна идентичност.
- **Интервенционни дейности спрямо насилниците:** BIG предлага допълнително обучения за адвокати, обществени защитници и районни прокурори, по време на които участниците получават инструктаж по отношение на важността и необходимостта от реализирането на тези програми.

Доброто сътрудничество и комуникация между различните заинтересовани страни предотвратява и необходимостта жертвите да разказват своята история отново и отново. Това може минимализира риска жените да бъдат изложени на повторно насилие.

Модел на „оранжевата къща“ (The Oranje Huis) (Холандия)	
Организация	Blijf Groep
Година на въвеждане и продължителност :	Пилотиране през 2008 г. и до 2011 г. – функционираща услуга
Допълнителна информация:	http://www.blijfgroep.nl/ http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/shelter_netherlands_case_study_oranje_huis.pdf

„Оранжевата къща“ е холандски подслон, в който е въведен нов подход. Съгласно новият подход, подслонът е видим и разпознаваем. Локацията също е ясна. В подслона е разположен и кризисния център. Кризисният център осигурява комплекс от услуги под един покрив. Основната цел е усъвършенстване предоставената подкрепа на жените, които са преживели домашно насилие.

Моделът „Оранжева къща“ се стреми да бъде удобен за хора от различни райони, да улесни достъпа до нея и да намали по-скоро въздействието на низходящата спира на насилието.

За постигането на този подход, специално внимание трябва да се окаже на:

- Оценка на риска;
- Възможността за подсигуряване на индивидуални консултации за мъже и жени;
- Анализирание на всички фактори, които провокират насилие, възможности за промяна и поглед към бъдещето;
- Овластяване и мотивация за промяна;
- Подкрепа в процеса на взимане на решения;
- Деца и родители;
- Други области: здраве, работа, социални контакти и т.н.

Постижения / Ползи/ Въздействие:

- Клиентите се чувстват в безопасност в споделените пространства.
- Клиентите осъзнават, че нуждите им се отчитат.
- На разговорите с децата и съобразяването с техните специфични нужди се отделя доста по-голямо внимание;
- Семейния подход води до директен пробив в модела на домашно насилие. Нито една жертва не напуска подслона без подготвен план за безопасност за нея и за децата ѝ. Съществуват индикации, че семейните програми помагат на жените да бъдат реалистични в очакванията си и възможностите за промяна. Тъй като насилниците също са директно включени в семейните програми, клиентката се среща както с положителните, така и с отрицателните страни на нейната връзка.
- Сътрудничеството с полицията и други служби се подобрява
- Някои от въпросите могат да бъдат по- директно комуникирани с останалите участници и другите ангажирани служби.

ПРАКТИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРЕЖИВЕЛИТЕ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Апликация Fem:Help (Австрия)

Организация	Австрийско федерално министерство на жените и здравето (Federal Ministry of Women and Health)
Година на стартиране и продължителност	Нова инициатива, стартирала през 2016
Допълнителна информация :	http://www.bmgf.gv.at/home/femHelp_App/

Fem: Help Апликация

за Android Smartphones и iPhones – мобилна услуга за жените

Целта на тази апликация е в осигуряването на не специализирана подкрепа на жени, в ситуация на домашно насилие: да помага на жертвите на домашно насилие да влезнат в контакт защитени жилища или интервенционни центрове на територията на Австрия по бърз и лесен начин.

Тази апликация дава възможност да директен достъп до спешен номер на полицията и за хора със слухови проблеми, както и директен достъп до горещата линия, в помощ на жени. Освен това, тази апликация позволява документиране на самото насилие. За създаването на досие, в което се съхраняват снимки на нараняванията по време на насилствения акт, други доказателства събрани посредством въпросник и аудио файлове, се предоставя PIN код. Въпросниците са важен инструмент за оценка на риска на насилника.

Апликацията е налична на няколко езика (босненски/хърватски/сръбски/английски и турски), за да бъде в помощ и на жените с чуждестранен произход. Начина за работа с апликацията е обяснен посредством няколко кратки видеа на английски език.

МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ :

Проект „Връзки без насилие“ (Швейцария)

Организация	Община Цюрих, отдел за равнопоставеност на половете (City of Zürich – Fachstelle für Gleichstellung (office for gender equality))
Допълнителна информация:	http://www.bmgf.gv.at/home/femHelp_App/

Проектът „Връзка без насилие“

се осъществява в училище и се приема като изключително важна инициатива за предотвратяване на насилието във взаимоотношенията.

Резултатите от проучванията показват, че възрастните често попадат в ситуация на сексуално насилие при първите си взаимоотношения с хора на тяхната възраст. Този факт бе табу за доста дълго време – ефектите от този тип насилие твърде често не са видими, но този вид насилие води до дългосрочни последици и повлиява на бъдещите взаимоотношения.

Проектът „Връзка без насилие“ се стреми да фокусира вниманието на младите хора върху проблема и да им покаже, че насилието във връзката не е ситуация, която те трябва да приемат, ако са потърпевши. Проектът е и важна мярка в борбата за предотвратяване на насилието във взаимоотношенията между младите хора, тъй като цикъла на насилие много често почва точно на тази ранна възраст.

Информацията и подкрепата за тийнейджърите са ключови моменти в процеса по насочване на вниманието

- За различните рискови групи, както жертви, така и насилници е необходимо предоставянето на различни услуги. Засегнатите възрастни имат нужда от различни, лесни начини за подкрепа, от които те могат да се възползват анонимно и независимо от партньорското си обкръжение (напр. услуги с помощта на новите медии);
- Специализирани мерки за превенция и интервенция трябва да бъдат планирани за възрастните в тяхното партньорско обкръжение. Това би насърчило участието им;
- Мерките за превенция трябва да бъдат планирани и осъществени в зависимост от различните възрастови особености;
- При разработката на мерките за превенция и интервенция трябва да се вземат предвид и особеностите на двата пола.

Важни мерки за приложение в училищна среда:

Училищата трябва да бъдат подкрепени в изграждането на система за ранно предупреждение, която налага разпознаването на ситуации, както на сексуално насилие така и на друг тип насилие.

Важно е да се насочи вниманието върху децата на по-ниска възраст, които са в риск от попадане в насилствено взаимоотношение (напр. наличие на насилие в семейството, опит за злоупотреба, злоупотреба с алкохол, наркотици и т.н). Колкото по-рано започне задълбочена работа с потенциалните насилници – толкова повече случаи на домашно насилие ще могат да бъдат предотвратени.

Наръчник за обучение „Как да очакваме уважение“ (Англия)	
Организация	Women's Aid (UK Office)
Допълнителна информация:	https://www.womensaid.org.uk/what-we-do/safer-futures/expect-respect-educational-toolkit/ https://www.womensaid.org.uk/

Наръчникът „Как да очакваме уважение“

е с превантивна насоченост и е подходящ за работа с деца в училищна възраст.

Той е насочен към учителите и цели да подпомогне тяхната подготовка при работа с деца от всички възрасти, при работа с теми като домашно насилие на ниво разбиране и интервенция.

„Все повече се възприема мнението, че животът в семейството оказва изключително въздействие върху способността на децата за активно участие и постижение в училище. Не трябва да пренебрегваме факта, че децата и младите хора са следващото поколение потенциални жертви и извършители на домашно насилие. Училищата в този случай имат ключова позиция да повдигнат въпроса с домашното насилие в сигурна и структурирана, обучителна среда“

- Оспорва митовете, свързани с домашното насилие;
- Подкрепя децата при търсенето на помощ и безопасност;
- Налага модели на здравословни взаимоотношения без насилие

Наръчникът е в pdf формат. Може да се разпечата и да се ползва свободно в различни ситуации. Той е насочен предимно за работа с деца, но може да се използва и при работа с възрастни. Написан е на елементарен английски, за да може да се ползва и от хора, за които английския не е майчин и нямат задълбочени познания по него. Информацията е поднесена по лесен начин и е подходяща за работа с различни групи.

Ползи от обучителен наръчник „Как да очакваме уважение“:

- Насочен към деца и млади хора с цел превенция и намаляване на риска от домашно насилие при следващите поколения.
- Би могъл да бъде използван и при работа с деца и млади хора, които вече са претърпели домашно насилие и търсят подкрепа и обяснение на своето преживяване.

Обезопасяване на работното място на преживелите домашно насилие в (Великобритания)

Организация	The Corporate Alliance
Година на въвеждане и продължителност	Движението възниква през 1991 и продължава своето съществуване онлайн
Повече информация на :	http://thecorporatealliance.co.uk/ http://16daysofaction.co.uk/toolkit/

Движението „16 дни активност срещу домашното насилие“ е насочено към активирането на бизнеса в посока борба срещу домашното насилие и злоупотреба. Кампанията е подкрепена и от специално създаден наръчник от The Corporate Alliance.

Кампанията е подкрепена на международно ниво от групи от 187 страни, които активно участват в рекламирането ѝ.

Кампанията „16 дни активност срещу домашното насилие“ ползва модела на оригиналното движение, и го адаптира спрямо изискванията на бизнеса, за да окаже въздействие върху борбата с домашното насилие.

Използвани ресурси:

плакати; наръчник; резюмета (правни, политики и насоки за работодателите); подкастове; туити; блогове;

Наръчникът дава насоки на компаниите как да се справят с въпроса за домашното насилие през тези 16 дни. Компаниите, които са заинтересовани от елиминиране на въздействието на домашното насилие на работното място, трябва да се присъединят към The Corporate Alliance и да продължат в бъдеще с активните си дейности.

Послание в блог: **„Да направим работното място безопасно за преживелите домашно насилие“**

Ползите от наръчника:

- Преживелите насилие имат допълнителна подкрепа и насоки на работното място. Осигурено им е защитено място, където те могат да потърсят помощ. При редовните срещи на работодателите с екипите им те могат да идентифицират преживелите домашно насилие и да ги насочат към професионална помощ.

Общностна доброволческа мрежа за откриване и подкрепа на преживели насилие, основано на пола към Университета на Севиля (Испания)

Организация	University of Sevilla
Година на въвеждане и продължителност	От 2013
Допълнителна информация :	http://institucional.us.es/vgenero/

Проектът се развива в две основни посоки, които се допълват в ефективната борба с проблема. От една страна, това са спешните действия, които се предприемат спрямо жертвите на домашно насилие, а другата посока е информираността и чувствителността към проблема, които действат като превантивни фактори.

Въздействие / Ползи:

В допълнение на целевите обучения (през 2013 с 250 участника) се провеждат активности като изложби, курсове и кампании в различните факултети. Целта на всички тези дейности е: активно движение за разкриване лицето на насилието, основано на пола, чувствителност по посока на темата за равнопоставеността, осигуряването на средства за подкрепящата среда, както и за потенциалните жертви.

Целите на Общностната Мрежа са:

- Създаване на чувствителност в общността на университета по отношение на насилието, основано на пола чрез знания на наличните ресурси, актуализирана информация за групата – доброволци и надграждане върху минали обучениия;
- Подсигуряване на общността със стратегии за овластяване и най-вече жертвите на насилие, основано на пола. Действията са основно в посока на създаване на активно, отговорно и рефлексивно общество по отношение на проблема;
- Обучение на бъдещи специалисти за откриване и превенция на токсични взаимоотношения и в последствие ограничаване на нежелани действия и предотвратяване на бъдещи посегателства върху личността;
- Превенция на токсични взаимоотношения, откриване на шовинистични прояви от страна на мъжете в общността;
- Подкрепа на жертвите, за осъзнаване на наличните ресурси.

Предоставени обучения:

- За студенти: практика (5 часа) и теория (20 часа).
- За учителски и изследователски персонал (PDI) и административен и обслужващ персонал (PAS): практика (20 часа)

Участниците в преходни обучения, притежаващи практически опит могат да бъдат в ролята на обучители. Механизмът подкрепя достъп до нови доброволци.

Участниците в преходни обучения, притежаващи практически опит могат да бъдат в ролята на обучители. Механизмът подкрепя достъп до нови доброволци.

В рамките на мрежата е възможно да се повиши осведомеността, но най-вече включването на голям брой студенти в действията срещу насилието, основано на пола и това да генерира поток на равенство, промяна на ролите и овластяване на жените.

Проект PAVD (Португалия)	
Организация	Centro Social de Paróquia de Polvoreira
Година на въвеждане и продължителност	Проектът стартира през 2011 и завършва през 2013

Проект PAVD цели повишаване на чувствителността по въпросите залегнали в основата на гражданското общество, запознаване с равнопоставеността, домашното насилие и трафика на хора. **Основни цели на Проекта:**

- Насърчаване на равнопоставеността на половете, комбиниране на стратегия със специфични дейности, насочени към елиминиране на неравнопоставеността, която в най-вече засяга жените;
- Борба с половите стереотипи по отношение на защита на човешките права
- Информирание, обучение и трениране на професионалисти в необходимите области за справяне с домашното насилие.
- Отразяване на различни аспекти, характеризиращи трафика на хора с цел сексуална и трудова експлоатация.

Основните бенефициенти на проекта е широката общественост на региони Guimarães and Vizela.

Постижения /въздействие/ ползи:

- Произведен е иновативен в техническо отношение обучителен комплект (кратки филмчета, документален материал, новини, записи), който е предоставен на общинските училища в продължение на вече предприети активности.
- Поредица от кампании в нощни клубове.
- Производство и излагане на „обувки за равенство“. Основната идея на изложбата „Обувки за равенство“ е създаването на представление, който лесно може да се адаптира за различни видове изкуства и по този начин дава възможност темата да бъде интерпретирана по различен начин.
- Фотографска изложба (Разбито сърце – Кажете НЕ на насилието / Broken Heart - Say no to violence) посетена неколkokратно.
- Откриване на кабинет за обучения и психологични интервенции
- Само през първите две години, програмата е ангажира много различни хора с участие в активности на общността: 322 студенти, 51 членове на персонала – учители и други и 256 външни за училището хора.

В резултат на активните действие е постигнато по-добро разпознаване на темата, по-активно отношение при съобщаването за случаи на насилие, както към полиция, така и към здравните центрове

КАМПАНИИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА:

Национална обществена кампания '2in2u' (Ирландия)	
Организация	Women's Aid (Irish Office)
Година на въвеждане и продължителност	2011 и продължава и към момента
Допълнителна информация на:	http://www.2in2u.ie/ https://www.womensaid.ie/ https://www.facebook.com/womensaid.ie/

Национална обществена кампания 2in2u

подчертава въпроса за насилието и злоупотребата с млади жени по време на запознанствата.

Кампанията "Помощ за жените 2in2u" насочва усилията си специално към млади жени с цел предпазване на следващото поколение от домашно насилие.

В нея се обръща внимание на случаите, в които вниманието на момчето може да бъде много доминиращо в ранните етапи на връзката, как това, което в началото на връзката би изглеждало като внимание бавно се превръща в контролиращо поведение и с напредване на връзката става все по-трудно за жената и тя търси помощ.

Ресурсите включват:

- Уебсайт на кампанията: <http://www.2in2u.ie/>
- Наръчник за онлайн безопасно сърфиране за жени;
- Наръчник : „Какво да правя ако разпространят порно с мен без мое съгласие и знание?“
- Плакат за повишаване на осведомеността
- 2in2u графично представяне на предупредителните сигнали за злоупотреба по време на среща)

Кампанията е подкрепена от Воуг Уилямс, ирландки модел, презентатор и водещ вестникарска рубрика. Кампанията се управлява от екипа на Women's Aid.

Ползите от 2in2u кампанията:

- Младите жени задълбочават познанието си и чувствителността по отношение на това какво стои зад здравословна или нездравословна връзка, осъзнавайки че собственическото поведение, контрола, липсата на лично пространство са форми на злоупотреба. Кампанията подпомага младите жени в осъзнаването, че са жертва на злоупотреба и цели да предотврати бъдещи случаи на насилие.
- Тя също насочва внимание към настоящи и потенциални насилници, чието поведение е неприемливо и нездравословно.

За реализирането на кампанията:

Запознайте се с наличната информация и ресурси на уебсайтовете на Women's Aid и 2in2u. Заявете интереса си към комплекта документи на comms@womensaid.ie и изтеглете наличните материали.

Фото проект „СУПЕРГЕРОИНИ“ (Литва)	
Организация	Гражданска инициатива „Жените говорят“ (Women talk)
Година на въвеждане и продължителност	2016
Допълнителна информация	https://www.facebook.com/MoterysKalba/

„Жените говорят“ е гражданска инициатива на 5 жени с различни професии. Идеята е разпространение на идеи за равнопоставеност на половете, образование на публиката по чувствителни социални въпроси, за повишаване самочувствието на жените и за женска солидарност. Те търсят реалистично, различно и почтено представяне на жените в медиите.

Фото проект „Супер героини

Супер героините са пет жени, които преди това са позирали на художници. Те са преживели насилие от човека когото са обичали. Те са наясно какво означава усещането за обич да бъде заменено със страх и дома им се превръща в мястото, където не искат да се върнат. Те познават болката – истинската физическа и душевна болка. Въпреки преживяното, те са намерили решителност и кураж да напуснат домовете си, своя предишен живот и насилствения си партньор – сега те започват да градят живота си отново. Те са СУПЕР ГЕРОИНИ.

Целта на проекта „Супер героини“ е мобилизиране на усилията на членовете на обществото в създаването на подкрепящо и подпомагащо общество, което не осъжда, но насърчава решителните действия. Намерението е да се променят нагласите на обществото към насилието и да се насърчи поведение, което не е безучастно.

Всяка участничка (жертва на домашно насилие) е представена като супер героиня. Всяка една от тях споделя публично своите преживявания от насилствената връзка. Всички участници са снимани. Снимките и историите им споделят в различни онлайн портали. След това снимките са били подредени във фотоизложба посетена от много известни хора в Литва.

Проектът може да служи като модел и за други, жени преживели домашно насилие. Той насърчава

жените да говорят и да споделят своите истории. Проектът насърчава обществото да обърне внимание на темата за домашното насилие и да насърчава поведение, което не е безучастно.

Феминистка общност (Италия)	
Организация	Феминистка общност
Година на въвеждане и продължителност	2014 – понастоящем
Допълнителна информация:	http://feministing.com/2016/06/01/gender-violence-in-italy-the-cultural-challenge-toward-a-safer-country-for-women/

Феминистка общност

е онлайн структура, която се управлява от млади феминистки. В продължение на повече от десетилетие те предлагат остър, безкомпромисен феминистки анализ на всичко от поп културата до политиката и вдъхновяват младите хора да направят истинска феминистка промяна онлайн и от разстояние.

Постижения / Въздействие:

Разнообразието от теми, свързани с равнопоставеността на половете има силно въздействие върху младото поколение. Независимо от контекста на цялото културно предизвикателство за италианската жена, това е мощна добра практика.

Има случаи на жени, които се възползват от услугата, примери на жени, които надмогват домашното насилие. Анонимността се спазва, така че в най-общия случай това е добра терапевтична практика или такава за повишаване на информираността.

“Активната гражданска позиция е супер – организирай хората в квартала срещу домашното насилие”(Германия)	
Организация	Общински услуги в подкрепа на равнопоставеността, интеграцията и превенцията, Регион Diepholz (Fachdienst für Gleichstellung, Integration und Prävention des Landkreises Diepholz)
Година на въвеждане и продължителност	2011/2012 – понастоящем
Допълнителна информация:	https://buergermut.jimdo.com/

Как да провокираш интереса на гражданското общество в селски регион за темата „Домашно насилие“ бе успешно представено в рамките на пилотния проект „Активната гражданска позиция е супер“, реализиран в регион Diepholz. В рамките на двугодишния пилотен проект са разработени нови подходи за укрепване на куража в съседните региони. Основната идея е, че жертвите на домашно насилие намират подкрепа и солидарност в своята социална среда.

Цел:

Заинтригуване на гражданското общество в селските региони по въпросите на домашното насилие и насърчаване на хората да предприемат активни стъпки в приемането на домашното насилие и преодоляването им, без да ги поставя в риск.

За целта, интердисциплинарния мобилен екип от експерти и доброволци интегрират поредица от мерки:

- Дискусия тип „кръгла маса“ с участници от съседните центрове
- Разпространяване на информационни материали поставяне на информационни щандове по тротоарите
- Разговори около „кухненската маса“;
- Обучение на заинтересованите от темата за домашно насилие граждани (напр. за разпознаване на сигналите на домашно насилие) и практически съвети за възможна интервенция
- Обучителни модули за училищата (ученици от 14 – 16 год.)
- Дни с отворените врати в защитените жилища, полицията или други институции, които предлагат услуги за жертвите на домашно насилие и др.

Мерките, които са специално разработени за селските региони лесно могат да се адаптират за други региони на относително ниска цена.

Постижения / Въздействие:

Проекта подпомага усилията за преодоляване на стереотипите и предразсъдъците, което все още съществуват по отношение на домашното насилие. Той дава на гражданите основни познания за феномена и апелира към разпространението на практични съвети, които могат да бъдат в помощ на жертвите на домашно насилие, вместо пренебрегват проблема.

Ползи:

- **Повишена информираност по отношение на феномен:** Домашното насилие вече не е табу. Хората имат куража да се обърнат и говорят по темата в своите общности. Те знаят за наличните подкрепящи услуги и как да ги потърсят.
- **Засилена солидарност км жертвите на домашно насилие:** Съседите осигуряват подкрепа и показват солидарност, желание да разчупят социалната изолация на жертвите, благодарение на отпадналите бариери и страх от контакт.
- **Нараснало чувство на принадлежност:** Различните дейности създават усещане за принадлежност в засегнатите области и подкрепят социалното включване в общността.

Знай правата си – Обществена информационна кампания (Холандия)

Организация	MOVISIE Foundation Welsaen and Foundation Kezban
Година на въвеждане и продължителност	2012
Допълнителна информация на :	https://www.movisie.com/publications/toolkit-against-violence

Националната работна група Mudawwanah стартира проект "Знай правата си", за да информира и овласти жени от емигрантската общност. Проектът освен това си постави за цел запознаване в детайли с институционалните и организационни програми, създаване на солидна мрежа за експертиза и сътрудничество. И накрая проектът се стреми да подобри легалния статус на емигрантите, децата и младите хора.

Цел:

усъвършенстване на кампаниите по превенция на хора с емигрантски произход, за да познаят по-добре правата си и наличните услуги в общността.

Целевите групи са както емигрантите и професионалистите, така и доброволците активни в предоставянето на здравни, юридически и услуги по отношение подобряване на техното благосъстояние. Основните сфери на действие са Main fields of actions are:

- **Обучение на „служители по информацията“** : Около 100 жени и мъже от 5 региона в страната са обучени да говорят на срещите с емигранти.
- **Информационни срещи за емигранти**: на местно ниво; в съседство, училища, общностни клубове и организации.
- **Точка за подкрепа и телефонна линия**: предлагане на подкрепа още при първото позвъняване при връщането им в Холандия, както и организирането на техния престой в подслон и получаване на съответната грижа
- **Информационни срещи за професионалистите**: информация, съвети и консултиране по отношение на идентификация, подаване на сигнал, осигуряване на подкрепа, укрепване на сътрудничеството и оптимизиране на полаганите грижи.
- **Партньорски споразумения**: Building a network of expert solicitors and social workers, with main focus on identification, referral and support.
- **Lobby**: сред законотворци, политици в посока усъвършенстване политиките по отношение на човешките права и легалния статут на емигрантите.

Постижения / Въздействие:

- Акцент върху правата на емигрантите – жени и мъже, които вземат участие в информационните срещи и утвърдено чувство на овластяване.
- Засилена комуникация и по-добро разбиране на влиянието на социалната среда, традиционните модели, както и на такива аспекти като процедури, регулации, брачни проблеми, избор на партньор и развод.

Ползи:

Образованието и дискусиите овластяват жените и им помагат да станат по-независими и да защитават правата си, както и тези на децата си. Във всички страни има различни етнически общности, които разполагат с минимална информация по въпроса, както и за достъпа до услугите, които са подsigурени за жените –жертви на домашно насилие. Идеята за обучението на „служителите по информация“, които са част от тези общности дава възможност за подsigуряване на цялата необходима информация, като по този начин тя лесно може да се прехвърли към други заинтересовани страни.

МЕРКИ ЗА РАБОТА С НАСИЛНИЦИТЕ:

Програма електронно наблюдение на насилниците (Португалия)	
Организация	General Direction of Reinsertion and Professional Services (DGRSP)
Година на въвеждане и продължителност	2009 – понастоящем
Допълнителна информация на :	http://www.tvi24.iol.pt/sociedade/28-02-2017/metade-dos-arguidos-com-pulseira-eletronica-sao-agressores-de-violencia-domestica

Тази програма си поставя за цел да насочи вниманието на насилниците към отговорността за тяхното агресивно поведение, както и запознаването им с различни алтернативни стратегии с цел намаляване на рецидивите. Програмата се насочва към насилниците, които не са в затвора – нито преди, нито след процеса – или тези, чието изпълнение на присъдите е спряно.

Електронното наблюдение на насилниците - Програма за контрол на спазване на забраната за контакт между насилника и жертвата на домашно насилие (ограничителна заповед). Програмата работи с насилници, които не са лишени от свобода нито преди или след процеса, и такива с отложени присъди.

Целите на програмата са:

- да се намали броя на хората, които са в затвора и съответно да се спестят средства;
- да следи за стриктното и постоянно спазване на съдебните решения;
- да подsigурява нови инструменти за реинтеграция на насилниците;
- да ограничава разпространението на домашното насилие.

Основните инструменти на програмата са:

- осигуряване на гривни;
- наблюдение на насилниците
- поддръжка на статистически данни

Постижения / Въздействие / Ползи:

- Програмата за електронно наблюдение е била приложена спрямо 1706 потребители, които не са лишени от свобода.
- Според данни на Министерство на правосъдието, няма регистрирани случаи на семейни убийства, след приложението на програмата. Потвърдено е, че въвеждането на програмата е намалило риска от ново нападение (общо 20 случая).
- Съдилищата през 2016 г. са забранили контакта на 423 насилника с техните жертви и 505 човека са били наблюдавани с помощта на гео – локационно оборудване до 24 ноември 2016 г. Според правителството тази мярка е предотвратила нови убийства.
- Данните показват, че за 1025 човека е осигурено видео наблюдение, което е гаранция за бърза реакция при възникване на ситуация на спешност.

Сама по себе си интервенцията с насилника е иновация, тъй като отговорността се прехвърля от жертвата към насилника. Тази промяна се очаква да насърчи както незабавната защита на жертвата, както наказанието на насилника, модифицирайки неговото поведение и по този начин намалявайки агресивните импулси за всички ангажирани в процеса. Част от осъзнаването е факта, че агресорите са разумни хора, със способност за саморефлексия, която им помага да осъзнаят своята отговорност, както и грешките на своето поведение.

¹ Tony Vickers-Byrne, 4 December 2013) — Improving health in the workplace;
<http://16daysofaction.co.uk/portfolio/making-work-a-safe-place-for-those-experiencing-domestic-violence/>

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Този проект (2016-1-IE01-KA204-016906) е финансиран с подкрепата на Европейската комисия.
Цялото съдържание на настоящия документ отразява само възгледите на автора и
Комисията не носи отговорност за съдържащата се в него информация.

www.emproveproject.eu